

A LA LLETRA

De fotos

Albert Garcia i Hernández

De deu en deu i durant deu minuts, la gent pot visitar *O pórtico da gloria* de la catedral de Santiago de Compostel·la. Les guies (joves) anoten: visitant valencià. I, quan em demanen en quina llengua vull el llibret explicatiu, dansen d'alegria perquè he dit: en gallec. *Feijóo, chúpate esta!* La visita recorre una bastida metàl·lica, especial, que costa 20.000 euros cada vegada que la toquen. Per exemple: només per retirar-la quan el Papa visite Santiago novembre vinent (foto?), costarà un milió d'euros.

No pensen que aquest Papa és molt car? I no sé encara quan ens va costar la visita a València (ho sabrem mai?).

L'arc romànic central mostra unes figures més pròpies del gòtic, sobretot les que el coronen: 24 músics just en el moment en què cadascun afina el seu instrument. Una instantània, la primera fotografia abans d'inventar-se cap càmera. Rosalia de Castro ho explicava així: *"¡védeos!, parece / qu'os labios moven, que falan quedo / os uns cos outros, e aló n'altura / do ceu a música vai dar comenzo, / pois os gloriosos concertadores tempran risoños os instrumentos"*.

Sense estridències, Santiago organitza un Festival de Músiques Contemplatives molt complet: des d'intèrprets d'Anglaterra, dels Estats Units, de Finlàndia, fins al sufisme egipci i els cants vietnamites, o la mística persa. A l'auditori vaig tenir ocasió de sentir una violoncel·lista polonesa extraordinària, Barbara Switalka, amb una violinista romanesa, Anca Smeu. Era el 25 de febrer, primer aniversari de la mort de Raül, un amic profund. La vídua i jo decidim seguir amb la música que tant s'estimava i anem al Jazz Club Dado Dadá on un grup jove interpretava blues amb una canya impressionant. Als pubs, rostres adolescents de mirada trista semblaven retrats del renaixement; una bellesa pensadora.

Una anomenada tempesta perfecta amb vents superiors a 150 quilòmetres per hora, polp, vedella, orujo, escopinyes, tot barrejat, vaig pensar: no em faria un miracle Santiago?

A mitges: torne a Barcelona on Santiago o les meigas em preparen una nevada com cal. Vallvidrera llueix blanca. Els adults semblen xiquets. Fotografie els carrers.

Per fi m'arriba el prodigi: Romà de la Calle dimiteix. S'assegura el nom del pare (Lacan dixit) que respectaran els seus fills. Un compatriota ensenya dignitat al desert d'amics. Camine pel carrer i ja no em fa vergonya ser valencià. Raül, amic, teníem raó. De tant en tant, hi ha qui: *"¡védeos!, parece / qu'os labios moven, (...) tempran risoños os instrumentos"*. Un valencià ha dimitit! Miracle!

mostrat resposta i unió davant de l'acte predemocràtic de la censura i que ha sabut valorar l'esforç dut a terme per aquest equip que ha atès amb la mateixa atenció el cine (amb els seus cicles temàtics, xarrades i

l'edició dels seus *Quaderns Minor*) i la filosofia, amb els simposis dedicats a figures decisives com Kant, Levinas, Schiler, etc., i la seua línia de publicacions.

És impossible separar la cultura de la política, com bé va

indicar De la Calle moltes vegades durant la setmana passada, però sí que hauria de ser possible delimitar-ne els marcs d'actuació i impermeabilitzar la independència cultural de la mateixa manera com es defen-

sa la llibertat de càtedra a les universitats; sense qüestionar-la cada vegada que es dona un canvi estratègic dins de l'organigrama de la institució de què depèn o en el partit polític governant.

UN PAÍS DE PARAULES

Una granota en cada paraula

Francesc Calafat

Andròmines
Rafa Gomar
Editorial Tres i Quatre
València, 2009
172 pàgines.

Rafa Gomar és un dels noms que falca la nostra narrativa, encara que segurament no siga d'aquells que sonen en el bombo de les apostes. Però, a mesura que el lector apapama els seus llibres, es troba davant d'un autor de presència pública discreta, cada títol del qual és una baula sòlida que ofereix un dibuix de conjunt de projecció notable. Rafa Gomar destaca sobretot per haver creat una col·lecció de relats d'una amplitud poc habitual entre narradors valencians, i mostra un domini robust de distints registres i tons del conte actual. Paral·lelament l'autor ha gestat una prosa més diarística, on també caben els rostres de la ficció, per reflexionar

sobre les coses variades del dia a dia, però on el motor és fer literatura de la vida, sense descurar que vida i ficció tenen una concepció molt elàstica. Una mostra recent en seria *Vianant*, un trampolí per a submergir-se en les pulsions que recorren, alimenten i desprenen els gestos més efímers que genera el comerç dels dies. Tot plegat Rafa Gomar és un narrador que es mou a gust en la distància curta, ara en l'anotació diària o l'aforisme, adés en el relat, recorreguts en els quals la seua prosa trau tot el seu llustre. Dic tot això perquè trobarem vasos comunicants constants amb el nou llibre i perquè fa la impressió que la novel·la, que exigeix una respiració més llarga i sostinguda, fins ara se li havia resistit. I en *Andròmines*, de les limitacions n'ha fet virtut. Qui busque una novel·la diguem-ne més convencional, amb una trama potent, potser el llibre el marejarà, però qui es deixi seduir per les regles del

narrador valencià n'extraurà altres satisfaccions. Des d'aquesta perspectiva és valuosa la dispersió de registres diversos (cartes, fragments de diari, articles-relats, escenes diàlegs...) que basteix una història ben unitària.

Albert, el protagonista d'*Andròmines*, és un escriptor i periodista que du una vida plena amb la seua parella, amb una total complicitat i capacitat de gaudir de les coses més rituals i una relació quasi sensual amb els objectes que representen moments significatius de l'existència. Per a aquesta parella la rutina no és una font d'angoixa o de tedi; ans el contrari: les olors, els gestos, una conversa atrapada al vol són

La dispersió de registres diversos que basteix una història ben unitària

l'aixeta que raja un doll de sensacions. La fascinació rau en el fet que el material fungible caçat per la mirada o l'oïda és la punta de l'iceberg d'altres vides i d'altres mons. De sobte, la mort fortuïta de la dona el col·lapsa, perd les ganes de viure. A poc a poc, reviscola i ho aconsegueix de manera

singular. La recuperació no es basa en l'oblit, sinó en el record com a guspira que encega l'interès per les coses. És a dir, viure des d'ella, des de la seua actitud, però sense ella. Torna a gaudir de les sorpreses que li regala el temps. Albert mateix ho diu: cansat de trames, personatges i històries, s' aventura a copsar la vida sense tenir en compte les figures, a resseguir i projectar el flux de la vida des del marge. I s'endinsa en aquesta empresa amb naturalitat i vivesa, sense caure en el sentimentalisme ni embadaliment embafós. Aquesta manera de gaudir d'allò quotidià i fugisser no vol dir que el personatge estiga emparat; té la mirada sedimentada amb els solatges de Baudelaire i Benjamin. Des d'aquest vidre el que compta és la ràbia, la tendresa, la frustració i tragèdia que envolta cada moviment. És l'obsessió de voler sentir la vida amb la madeixa embolicada de circumstàncies que l'acompanyen. Aquests salts els descriurà Albert en els seus articles-relats, entre la crònica i la memòria, sobre el cafè, el viatge en autobús, la compra del pa, el pes de l'ascensor en les nostres vides i els passejos home-natge a la ciutat.

Com deia Gomar al final de *Vianant*: es tracta de sentir la vida "tan contradictòria com la veuria una granota, dins d'una butxaca".